

„Cea dintâi poezie am publicat-o la vârsta de 15 ani într-o foaie pedagogică din Ardeal. N-o mai am și nici nu știu ce era, însă îmi amintesc că a fost o poezie de dragoste. Am publicat apoi fel de fel de încercări prin toate foile ardelenesti. “

(GEORGE COȘBUC)

★ ★ ★

„Reputația sa literară e așa de întinsă, încât numele său a devenit popular în toate țările locuite de Români. Primindu-l în mijlocul nostru consfințim ceea ce opinia publică a hotărât de mult. Domnul Coșbuc a dat poporului român, în mai puțin de 25 de ani, o cantitate de muncă literară atât de considerabilă, încât numai pentru aceasta s-ar cuveni să-i deschidem ușile amândouă pentru a-l primi între noi. Dar calitatea lucrărilor sale întrece cantitatea. Poeziile sale sunt adevărate poezii și sunt originale. “

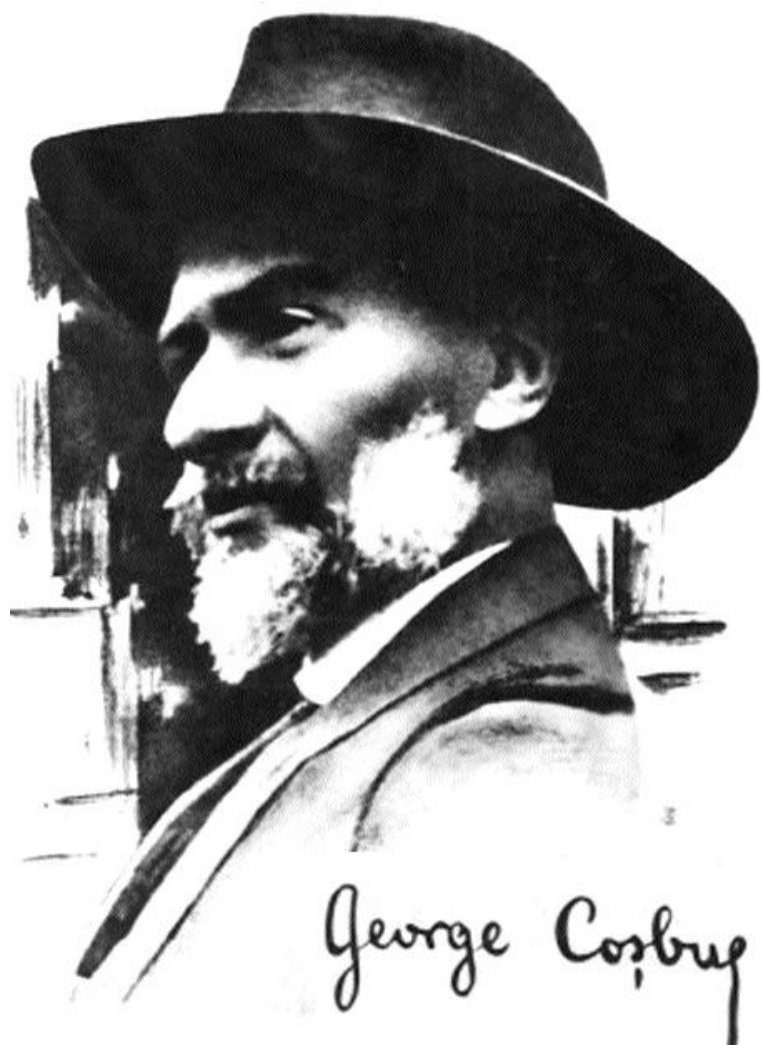
(DUILIU ZAMFIRESCU,

Ședința din 13/26 mai 1916,

unde Secțiunea literară a Academiei Române hotărăște să-l propună pe George Coșbuc membru titular al Academiei)

EDITURA
ANDREAS PRINT

George Cosby

CLASICI
ROMÂNI

GEORGE COȘBUC

Poezii

Ediție revizuită și adăugită

EDITURA
ANDREAS PRINT

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
COȘBUC, GEORGE
Poezii / George Coșbuc -
București: Andreas Print, 2012
ISBN 978-973-8958-42-5

DIFUZOR EXCLUSIV:
**AGENȚIA DE
DIFUZARE IVO PRINT**
Petru Maior 32, sector 1
București
Tel./Fax: 021.22.20.767;
E-mail: ivo_print@yahoo.com
Site: www.editura-andreas.ro

© Editura ANDREAS, București, 2017

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

Redactare: Laura-Ivona DUMITRU

Copertă: Editura Andreas

Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU

Bun de tipar: 23.01.2017; Coli de tipar: 10;

Format (Z₆): 16/54x84 cm.

ISBN ISBN 978-973-8958-42-5

PREFAȚĂ

Plasată în colecția **Clasici Români**, cartea de față se alătură celorlalte prin care se valorifică potențialul creativ al poporului român prin reprezentări de seamă. Prin cuvântul *clasic* se poate înțelege clasicismul ca și curent literar, dar și o valoare perenă ce străbate timpul și care, prin repetiție constantă, se păstrează în conștiința unei comunități. Desfășurarea existenței în cercul strâmt între viață și moarte păstrează conștiința trează a unui popor, a unei națiuni în concertul culturii universale. Colecția **Clasici Români** nu face altceva decât să reînvie câteva dintre cele mai importante creații artistice ale celor ce au plasat valorile naționale în context universal și să refacă astfel geneza și moartea pentru a se păstra vie viața spirituală. Volumul *Poezii* semnate de GEORGE COȘBUC, prin structura lui, cuprinde grupajele de poezii intitulate pe rând *Balade și idile*, apărut în 1893, *Fire de tort*, apărut în 1896, *Ziarul unui pierde-vară*, din anul 1902, *Cântece de vitejie*, publicat prima dată în 1904, dar și o serie de poezii nepublicate sub un titlu anume grupând 48 de texte poetice.

De asemenea, cartea cuprinde repere biobibliografice, unde sunt evidențiate câteva dintre cele mai importante momente ale vieții și creației lui Coșbuc, dar și un glosar de termeni, pentru o mai bună înțelegere a textelor de către lectorul avizat. Grafica este în acord cu întreg conținutul cărții, descoperindu-se cu fiecare pagină migala și talentul de artizan, care străbat timpul și reușesc să-l învingă. Poeziile cuprinse în acest volum se circumscriu tematicii fundamentale din lirica sa de la cea a timpului ce se scurge inexorabil și continuând cu istoria, natura și dragostea sau cosmogonia, motivul nașterii, al genezei, omul plasat în cadrul universului cosmic.

Volumele intitulate *Balade și idile* și *Fire de tort* au în centrul atenției satul românesc zugrăvit sub aspect monogra-

fic: pitoresc, etnografic, obiceiuri și tradiții, virtuți ale popoului nostru. Se observă câteva teme predominante, precum iubirea și natura, îngemănate într-un tot unitar în poeziile *La oglindă*, *Rea de plată*, *Noapte de vară*, *În miezul verii*, *Vara*, *Iarna pe uliță*. De asemenea, sunt dezvăluite și mari evenimente din lumea satului în poezii ca *Moartea lui Fulger* sau *Nunta Zamfirei*.

Poezia de revoltă socială ocupă un loc important în creația coșbuciană și ea se dezvăluie în poeziile *Hora*, *Doina*, *Noi vrem pământ*, însă avem și poezia evocării trecutului de luptă prezentă în creațiile poetice *Decebal către popor* sau *Moartea lui Gelu*. Dând crezare criticului Dumitru Micu, vom identifica reverii de vacanță în volumul intitulat *Ziarul unui pierde vară* prezent în această carte de **Poezii** prin două texte cu titluri sugestive, precum *Nunta în codru* și *Pe Tâmpa*. George Coșbuc evocă trecutul de luptă și războiul de independență în texte poetice ce sunt repere pentru literatura română după epoca de vârf a spiritului maiorescian. Se pot aminti astfel poeziile *Mortul de la Putna*, *Cântecul redutei*, *O scrisoare de la Muselim Selo* și *Pașa Hassan*.

Urmărind filele cărții, se observă cum George Coșbuc, în volumul *Balade și idile*, urmărește evenimentele din lumea satului în diverse anotimpuri. Vara ocupă un loc privilegiat, căci există trei poezii unde apare acest anotimp. Prima dintre ele este și cea dintâi a cărții de față și este intitulată *Noapte de vară*. Pastelul coșbucian descrie cu măiestrie artistică, prin tehnica gradației ascendente, sosirea nopții în primele cinci strofe ale textului. Pornește de la imaginea naturii, pe care o evidențiază având în vedere atât fauna, cât și flora: *Zărilor de farmec pline/ Strălucesc în luminiș;/ Zboară mierlele-n tufiș/ Și din codri noaptea vine/ Pe furiș*. Sub lumina lunii evidențiată mimetic, așa cum o fac majoritatea romanticilor, ce dezvăluie imaginea mișcărilor de amplexare, căci se descrie

revenirea carelor cu săteni tineri de la muncă, dar și turmele de vite ce își fac simțită prezența prin imaginile auditive. Astfel, carele sosesc *scârțâind*, iar turmele se aud *mugind* în timp ce flăcăii vin *hăulind*. Verbele la gerunziu imprimă dinamism textului, dar în același timp dezvoltă un tablou viu, de unde nu puteau să nu își facă simțită prezența nevestele și fetele. Dacă primele se întorc de la râu, celelalte vin de la grâu. Repetiția verbului *vin* degajă o atmosferă plină de energie specifică lumii arhaice a satului românesc cu oameni harnici și plini de vioiciune. Nici copiii nu sunt uitați și sunt plasați în tabloul descris de Coșbuc, însă tot în aceeași atmosferă plină de nerv și dinamică, întrucât chiar și sosirea de la gârlă este un moment de veselie și de bună dispoziție: *De la gârlă în pâlcuri dese/ Zgomotoși copiii vin*. Toată această zarvă a pregătirii de culcare după o zi petrecută cu cele obișnuite vieții se stinge prin gradație descendentă: *Dar din ce în ce s-alină/ Toate zgomotele-n sat,/ Muncitorii s-au culcat,/ Liniștea-acum deplină/ Și-a-nnoptat*.

Imaginea satului este una idealizată, idilică în spiritul orientării literare sămănătoriste a epocii. Bucuria de a trăi în mediul rural, în mijlocul naturii, și forța pe care o dă viața sănătoasă, toate dezvăluie un poet apropiat de acest mediu pe care îl divinizează, pentru că este apropiat sufletește de el. Imaginile pastelate sunt acum dezvăluite de sub lumina lunii. Astrului nocturn i se face o intrare în *scena* nopții ca unei dive, utilizându-se gradația ascendentă. Exclamația, alături de repetiție, scoate în evidență o imagine a lunii care se ridică pe cer pentru a domina întreaga noapte ca o regină atotstăpâni-toare: *Iat-o! Plină, despre munte/ Iese luna din brădet/ Și se înalță, încet-încet/ Gânditoare ca o frunte/ De poet*. Personificarea umanizează tabloul înnoptării și dezvăluie timid în imediata strofă singurele sunete grațioase ce se mai pot auzi din căderea nopții: *Sună codrii mari de brad/ Ritmic va-*

lurile cad,/ Cum se zbate-n dulce ropot/ Apa-n vad. Imaginile auditive sunt cele pe care se pot desluși elementele esențiale ale unei vieți în acord cu natura.

Seninul ei este și cel din sufletul țăranilor și al satului, căci aceștia trăiesc în armonie cu natura conform tradițiilor ancestrale. Se dă apoi o notă sacră timpului, căci *acum este liniște în văzduh/ Și pace/ Pe pământ.* Ultima strofă invocă dorul, sentimentul uman definit printr-un cuvânt tipic românesc, intraductibil și plin de semnificații contradictorii, dacă îl vom explica cu dublul sens eminescian dulce și dureros. Acest sentiment este singurul ce mai poate străbate visele nocturne: *Numai dorul mai colindă,/ Dorul tânăr și pribeag/ Tainic se întâlnește-n prag (Dor cu dor să se cuprindă/ Drag cu drag).* O altă poezie scrisă pentru a evidenția tonul anotimpului în discuție este poezia **Vara** sau creația lirică **În miezul verii**. Dacă în prima evocă din debut universul cosmic unde plasează imaginea Ceahlăului ca un *axis mundi* ce face legătura între pământ și cer și apoi universul terestru ca unul idilic, unde sunt nelipsiți oamenii mediului sătesc, împreună cu flora și fauna cu care trăiesc în armonie, iar în final se realizează un tablou ce îngemănează cele două spații, în cea de a doua din volumul **Fire de tort** descrie o zi dogoritoare de vară în care omul este din nou portretizat în cadrul natural, realizând imagini de o rară expresivitate: *De călduri dogoritoare/ Foc aprins îi arde chipul./ Cuptor e roșiul soare,/ Și cărbune sub picioare/ E nisipul.*

Cel 23 de strofe ale poeziei **Iarna pe uliță** sunt prezente în același volum. Ele descriu într-o atmosferă de voioșie, des identificată în creația coșbuciană, un tablou al anotimpului rece, unde plasează, prin intermediul mijloacelor de expresivitate artistică, figura unor săteni într-un cadru mirific și memorabil prin limbajul facil, ca în prima strofă binecunoscută și intrată în conștiința populară: *A-nceput de ieri să cadă/*

Câte-un fulg, acum a stat./ Norii s-au mai răzbunat/ Spre apus, dar stau grămadă/ Peste sat. Poezia ***Iarna pe uliță*** explorează zonele nevinovate ale copilăriei, animate de bucuria reîntâlnirii cu zăpada. Imaginile poetice, dinamizate prin utilizarea verbelor la gerunziu, se succed amețitor, dând imaginea unui tablou pitoresc: *Sunt copii. Cu multe sănii/ De pe coastă vin țipând/ Și se-mping și sar râzând./ Prin zăpadă fac mătâanii/ Vrând-nevrând.* Verbele *țipând, râzând* și sintagma *vrând-nevrând* sugerează o suită de imagini auditive, ce contribuie semnificativ la realizarea unui cadru inedit. Acestei imagini i se substituie primele două strofe, ce creionează un pastel de iarnă cu imagini artistice deosebite prin detaliul semnificativ, așa cum se prefigurează încă din prima strofă a poeziei.

Atmosfera de bine, de liniște din natură se transferă ușor și celor care generează vuietul bucuriei, și anume tinerilor zugrăviți cu măiestrie de Coșbuc în strofele următoare ale poeziei. Plasarea într-o locație, într-un anume spațiu din tabloul iernii, este o preocupare a poetului care imaginează tinerii, al căror iureș vine de pe coastă, iar cu ajutorul comparației exprimă hiperbolic agitația verbală a acestora: *Gură fac ca roata morii.* Sunt avuți în vedere copiii mai mari, ce stau la sfadă, dar și cei mici care, pe la uși, se scâncesc și plâng grămadă. În acest vălmășag vesel se plasează colôn colț un copil al nu știu cui. Devine încet, încet eroul principal al întregii poezii, ce capătă o tentă epică. Sunt explicate într-un mod ironic caracteristicile hainelor lui, pentru a se observa astfel talentul scriitoricesc al lui Coșbuc: *Cade-n brânci și să ridică/ Dând pe ceafă puțintel/ Toată lâna unui miel,/ O căciulă mai voinică/ Decât el.* Jocul copiilor mai mari îl surprinde și caută să-i ocolească, însă nu reușește și este pus în situația de a face față ironiilor, glumelor acestora pe seama hainelor mari pe care le poartă. Doar o bătrânică îl salvează din mijlocul lor după ce îi amenință pe toți cu bățul. Este un prilej de a invo-

ca superstițiile, tradițiile arhaice ale satului românesc: *Baba-n mijloc, căpitan/ Scuipă-n sân și face cruce/ De Satan*. Poezia se încheie într-un ton optimist și tolerant: – *Ce-i pe drum atâta gură?! – Nu-i nimic. Copii ștregari./ – Ei, auzi! Vedea-i-aș mari,/ Parcă trece-adunătură/ De tătari!*

Volumul *Balade și idile* cuprinde în conținutul său poezia *Vestitorii primăverii*, ce exprimă imaginea anotimpului reînvierii naturii. Primăvara, alături de vară și iarnă, încheie ciclul anotimpurilor coșbuciene din volumul *Poezii*, publicat de Editura Andreas. Sosirea în țară a păsărilor călătoare este prilej pentru o suită de exclamații și interogații retorice, ce transmit sentimentul de patriotism, sensibilitatea față de valorile românești. Păsările, în viziunea lui Coșbuc, prin frumusețea și simbolistica lor de ansamblu, sunt de origine română: *Dintr-alte țări, de soare pline/ Pe unde-ați fost și voi străine/ Veniți, dragi păsări, înapoi/ – Veniți cu bine!* Întreaga natură le așteaptă, căci personificarea acesteia așază în centrul atenției codrul: *De frunze și de cântec goi/ Plâng codrii cei lipsiți de voi*. Cântecul păsărilor este unul ce dobândește valoare sacră: *Voi ați cântat cu glas fierbinte/ Naturii calde innuri sfinte*. Interogațiile retorice abundă atunci când poezia este străbătută de fiorul sentimentului patriotic: *Nu v-a prins dragostea sihastră/ De ceea ce-ați lăsat?! Nu v-a fost dor de țara voastră?! N-ați plâns văzând cum trece-n zbor/ Spre miazănoapte nor de nor?*

Epitetul *sihastră* exprimă însingurarea, sentimentul dezrădăcinării, al înstrăinării de țară, de locurile dragi ale copilăriei. Personificarea scoate în prim-plan dorul și plânsul păsărilor călătoare atunci când se rememorează amintiri dragi legate de patria sa de origine. Se observă discret strecurarea conceptului de *fortuna labilis* de sorginte clasicistă. Scriitorul nu pierde prilejul de aminti și de frumusețea folclorului național: *Străinilor voi nu le-ați spus/ Că doine ca a noastre nu-s?*

Cuprins

PREFATĂ / 5

BALADE ȘI IDILE (1893) / 19

<i>Noapte de vară</i>	/ 20
<i>Mânioasă</i>	/ 22
<i>Nu te-ai priceput</i>	/ 21
<i>Nunta Zamferei</i>	/ 25
<i>Rea de plată</i>	/ 31
<i>Gazel</i>	/ 32
<i>Ex ossibus ultor!</i>	/ 32
<i>Vestitorii primăverii</i>	/ 34
<i>Pe lângă boi</i>	/ 36
<i>Rada</i>	/ 37
<i>Trei, Doamne, și toți trei</i>	/ 42
<i>De pe deal</i>	/ 45
<i>El-Zorab</i>	/ 46
<i>Supțirica din vecini</i>	/ 52
<i>Numai una</i>	/ 53
<i>Regina ostrogoșilor</i>	/ 55
<i>Brâul Cosânzeii</i>	/ 57
<i>Dușmancele</i>	/ 61
<i>Lordul John</i>	/ 65
<i>Moartea lui Fulger</i>	/ 67
<i>Păstorita</i>	/ 76
<i>Prahova</i>	/ 77
<i>La pârâu</i>	/ 83
<i>Spinul</i>	/ 85
<i>Vara</i>	/ 87

FIRE DE TORT (1896) / 89

<i>Mama</i>	/ 90
<i>Scara</i>	/ 92
<i>Noi vrem pământ!</i>	/ 94
<i>Doina</i>	/ 97
<i>În miezul verii</i>	/ 101

160 **George Coșbuc**

Iarna pe uliță / 104

Cântec („A venit un lup din crâng...“) / 109

Din copilărie / 110

Ispita / 113

Decebal către popor / 116

Baladă / 118

ZIARUL UNI PIERDE-VARĂ (1902) / 121

Nunta în codru / 122

Pe Tâmpa / 128

CÂNTECE DE VITEJIE (1904) / 129

Mortul de la Putna / 130

Cântecul redutei / 132

O scrisoare de la Muselim-Selo / 135

Pașa Hassan / 138

POEZII NEPUBLICATE ÎN VOLUME / 141

In opresoare / 142

Povestea găștelor / 143

Cântec („Românește-așa a fost...“) / 145

Poetul / 146

Parabola sămănătorului / 147

Patria română / 148

REPERE BIOBIBLIOGRAFICE / 150

GLOSAR / 154

